Funcţii SQL. Cereri multi-relaţie (introducere)

I. [Funcții SQL]

- Funcţiile *SQL* sunt predefinite în sistemul *Oracle* şi pot fi utilizate în instrucţiuni *SQL*. Ele nu trebuie confundate cu funcţiile definite de utilizator, scrise în *PL/SQL*.
- Dacă o funcţie SQL este apelată cu un argument având un alt tip de date decât cel aşteptat, sistemul converteşte implicit argumentul înainte să evalueze funcţia.
- De obicei, dacă o funcţie SQL este apelată cu un argument null, ea returnează valoarea null. Funcţiile care nu urmează această regulă sunt CONCAT, NVL şi REPLACE.

Funcțiile SQL pot fi clasificate în următoarele categorii:

- Funcții single-row;
- Funcții multiple-row (funcții agregat);
- **1. Funcţiile** *single row* returnează câte o singură linie rezultat pentru fiecare linie a tabelului sau vizualizării interogate. Aceste funcţii pot apărea în:
 - listele de expresii din clauza SELECT
 - clauzele WHERE, START WITH, CONNECT BY şi HAVING.

În ceea ce priveşte tipul argumentelor asupra cărora operează și al rezultatelor furnizate, funcțiile *single row* pot fi clasificate în categorii corespunzătoare.

□ Funcţiile de conversie cele mai importante sunt:

Funcţie	Descriere	Exemplu conversie	
TO_CHAR	converteşte (sau formatează) un număr sau o dată calendaristică în şir de caractere	TO_CHAR(7) = ' 7' TO_CHAR(-7) = '-7' TO_CHAR(SYSDATE, 'DD/MM/YYYY') = ' 02/03/2016'	
TO_DATE	converteşte (sau formatează) un număr sau un şir de caractere în dată calendaristică	TO_DATE('18-MAR-2017','dd- mon-yyyy')	
TO_NUMBER	converteşte (sau formatează) un şir de caractere în număr	TO_NUMBER ('-25789', 'S99,999') = -25,789	

Obs: Există două tipuri de conversii:

- implicite, realizate de sistem atunci când este necesar;
- **explicite**, indicate de utilizator prin intermediul funcţiilor de conversie.

Conversiile **implicite** asigurate de *server*-ul *Oracle* sunt:

- de la VARCHAR2 sau CHAR la NUMBER;
- de la VARCHAR2 sau CHAR la DATE;
- de la NUMBER la VARCHAR2 sau CHAR;
- de la DATE la VARCHAR2 sau CHAR.

□ Dintre funcţiile pentru prelucrarea caracterelor amintim:

Funcţie	Descriere	Exemplu		
LENGTH(string)	întoarce lungimea şirului de caractere s <i>tring</i>	LENGTH('Informatica')=11		
SUBSTR(string, start [,n])	întoarce subșirul lui string care începe pe poziția start și are lungimea n; dacă n nu este specificat, subșirul se termină la sfârșitul lui string;	SUBSTR('Informatica', 1, 4) = 'Info' SUBSTR('Informatica', 6) = 'matica' SUBSTR('Informatica', -5) = 'matica' (ultimele 5 caractere)		
LTRIM(string [,'chars'])	şterge din stânga şirului <i>string</i> orice caracter care apare în <i>chars</i> , până la găsirea primului caracter care nu este în <i>chars</i> ; în cazul în care <i>chars</i> nu este specificat, se şterg spaţiile libere din stânga lui <i>string</i> ;			
RTRIM(string [,'chars'])	este similar funcţiei <i>LTRIM</i> , cu excepţia faptului că ştergerea se face la dreapta şirului de caractere;	RTRIM ('infoXXXX', 'X') = 'info'		
TRIM (LEADING TRAILING BOTH chars FROM	elimină caracterele specificate (<i>chars</i>) de la începutul (<i>leading</i>) , sfârşitul (<i>trailing</i>) sau din ambele	TRIM (LEADING 'X' FROM 'XXXInfoXXX') = 'InfoXXX'		
expresie)	părţi, dintr-o expresie caracter dată.	TRIM (TRAILING 'X' FROM 'XXXInfoXXX') = 'XXXInfo'		
		TRIM (BOTH 'X' FROM 'XXXInfoXXX') = 'Info'		
		TRIM (BOTH FROM' Info ') = 'Info'		

LPAD(string, length [,'chars'])	adaugă <i>chars</i> la stânga şirului de caractere <i>string</i> până când lungimea noului şir devine <i>length</i> ; în cazul în care <i>chars</i> nu este specificat, atunci se adaugă spaţii libere la stânga lui <i>string</i> ;	LPAD (LOWER('iNfO'),6) = ' info'	
RPAD(string, length [,'chars'])	este similar funcţiei <i>LPAD</i> , dar adăugarea de caractere se face la dreapta şirului;	RPAD (LOWER('InfO'), 6, 'X') = 'infoXX'	
REPLACE(string1, string2 [,string3])	întoarce string1 cu toate apariţiile lui string2 înlocuite prin string3; dacă string3 nu este specificat, atunci toate apariţiile lui string2 sunt şterse;	REPLACE ('\$b\$bb', '\$', 'a') = 'ababb' REPLACE ('\$b\$bb', '\$b', 'ad') = 'adadb' REPLACE ('\$a\$aa', '\$') = 'aaa'	
UPPER(string), LOWER(string)	transformă toate literele şirului de caractere string în majuscule, respectiv minuscule;	LOWER ('InFo') = 'info' UPPER ('iNfO') = 'INFO'	
INITCAP(string)	transformă primul caracter al şirului în majusculă, restul caracterelor fiind transformate în minuscule;	INITCAP ('iNfO') = 'Info'	
INSTR(string, 'chars' [,start [,n]])	caută în string, începând de de la poziția start, a n-a apariție a secvenței chars și întoarce poziția respectivă; dacă start nu este specificat, căutarea se face de la începutul șirului; dacă n nu este specificat, se caută prima apariție a secvenței chars;	INSTR (LOWER('AbC aBcDe'), 'ab', 5, 2) = 0 INSTR (LOWER('AbCdE aBcDe'), 'ab', 5) = 7	
ASCII(char)	furnizează codul <i>ASCII</i> al primului caracter al unui şir	ASCII ('alfa') = ASCII ('a') = 97	
CHR(num)	întoarce caracterul corespunzător codului <i>ASCII</i> specificat	CHR(97)= 'a'	
CONCAT(string1, string2) realizează concatenarea a două șiruri de caractere		CONCAT ('In', 'fo') = 'Info'	
TRANSLATE(string, source, destination)	fiecare caracter care apare în şirurile de caractere string şi source este transformat în caracterul corespunzător (aflat pe aceeaşi poziție ca şi în source) din şirul de caractere destination	TRANSLATE('\$a\$aa','\$','b') = 'babaa' TRANSLATE('\$a\$aaa','\$a','bc') = 'bcbccc'	

Obs: Testarea funcţiilor prezentate se face astfel:

SELECT apel_functie FROM dual;

Astfel că vom omite comanda *SELECT* și vom da numai apelul funcției și rezultatul returnat.

□ **Funcţiile aritmetice** *single-row* pot opera asupra:

- unei singure valori, şi aceste funcţii sunt: ABS (valoarea absolută), CEIL (partea întreagă superioară), FLOOR (partea întreagă inferioară), ROUND (rotunjire cu un număr specificat de zecimale), TRUNC (trunchiere cu un număr specificat de zecimale), EXP (ridicarea la putere a lui e), LN (logaritm natural), LOG (logaritm într-o bază specificată), MOD (restul împărţirii a două numere specificate), POWER (ridicarea la putere), SIGN (semnul unui număr), COS (cosinus), COSH (cosinus hiperbolic), SIN (sinus), SINH (sinus hiperbolic), SQRT (rădăcina pătrată), TAN (tangent), TANH (tangent hiperbolic);
- unei liste de valori, iar acestea sunt funcțiile *LEAST* și *GREATEST*, care întorc cea mai mică, respectiv cea mai mare valoare a unei liste de expresii.

Funcţiile pentru prelucrarea datelor calendaristice sunt:

Funcţie	Descriere	Exemplu
SYSDATE	întoarce data şi timpul curent	SELECT SYSDATE FROM dual; (de revăzut utilizarea acestei funcţii împreună cu TO_CHAR în cadrul laboratorului 1)
ADD_MONTHS(expr_date, nr_luni)	întoarce data care este după nr_luni luni de la data expr_date;	ADD_MONTHS('06-MAR-2017', 3) = '06-JUN-2017'.
NEXT_DAY(expr_date, day)	întoarce următoarea dată după data <i>expr_date</i> , a cărei zi a săptămânii este cea specificată prin şirul de caractere <i>day</i>	NEXT_DAY('06-MAR-2017', 'Monday') = '13-MAR-2017'
LAST_DAY(expr_date)	întoarce data corespunzătoare ultimei zile a lunii din care data expr_date face parte	LAST_DAY('02-MAR-2017') = '31-MAR-2017'
MONTHS_BETWEEN(ex pr_date2, expr_date1)	întoarce numărul de luni dintre cele două date calendaristice specificate. Data cea mai recentă trebuie specificată în	MONTHS_BETWEEN('06- MAR-2017', '10-OCT-2015') = 16.8709677 MONTHS_BETWEEN('10-
	primul argument, altfel rezultatul este negativ.	OCT-2015', '06-MAR-2017') = -16.8709677

TRUNC(expr_date)	întoarce data expr_date, dar cu timpul setat la ora 12:00 AM (miezul nopţii);	TO_CHAR(TRUNC(SYSDAT E), 'dd/mm/yy HH24:MI') = '06/03/17 00:00'
ROUND(expr_date)	dacă data <i>expr_date</i> este înainte de miezul zilei, întoarce data <i>d</i> cu timpul setat la ora 12:00 AM; altfel, este returnată data corespunzătoare zilei următoare, cu timpul setat la ora 12:00 AM;	TO_CHAR(ROUND(SYSDAT E), 'dd/mm/yy hh24:mi am') = '06/03/17 00:00 AM'
LEAST(d1, d2,, dn), GREATEST(d1, d2,, dn)	prima, respectiv ultima dată în	LEAST(SYSDATE, SYSDATE + 3, SYSDATE - 5) = SYSDATE-5
	ordine cronologică	GREATEST(SYSDATE, SYSDATE + 3, SYSDATE - 5) = SYSDATE + 3

Operaţiile care se pot efectua asupra datelor calendaristice sunt următoarele:

Operaţie	Tipul de date al rezultatului	Descriere
expr_date -/+ expr_number	Date	Scade/adună un număr de zile dintr-o / la o dată. Numărul de zile poate sa nu fie întreg (putem adăuga,
		de exemplu, un număr de minute sau de ore).
expr_date1 – expr_date2	Number	Intoarce numărul de zile dintre două date calendaristice. Data expr_date1 trebuie să fie mai recentă decât expr_date2, altfel rezultatul este negativ.

□ Funcţii diverse:

Funcţie	Descriere	Exemplu
DECODE(value, if1, then1, if2, then2,, ifN, thenN, else)	returnează then1 dacă value este egală cu if1, then2 dacă value este egală cu if2 etc.; dacă value nu este egală cu nici una din valorile if, atunci funcţia întoarce valoarea else;	DECODE ('a', 'a', 'b', 'c') = 'b'-> (daca primul parametru 'a' este egal cu al doilea returneaza 'b', altfel ret 'c') DECODE ('b', 'a', 'b', 'c') = 'c' DECODE ('c', 'a', 'b', 'c') = 'c'

NVL(expr_1, expr_2)	dacă <i>expr_1</i> este <i>NULL</i> , întoarce <i>expr_2</i> ; altfel, întoarce <i>expr_1</i> . Tipurile celor două expresii trebuie să fie compatibile sau <i>expr_2</i> să poată fi convertit implicit la <i>expr_1</i>	NVL(NULL, 1) = 1 NVL(2, 1) = 2 NVL('a', 1) = a conversie implicită NVL(1, 'a') ??
NVL2(expr_1, expr_2, expr_3)	dacă <i>expr_1</i> este <i>NOT NULL</i> , întoarce <i>expr_2</i> , altfel întoarce <i>expr_3</i>	NVL2(1, 2, 3) = 2 NVL2 (NULL, 1, 2) = 2
NULLIF (expr_1, expr_2)	Daca expr_1 = expr_2 atunci funcţia returnează NULL, altfel returnează expresia expr_1. Echivalent cu CASE WHEN expr1 = expr2 THEN NULL ELSE expr1 END;	NULLIF (1, 2) = 1 NULLIF (1, 1) = NULL
COALESCE (expr_1, expr_2,, expr_n)	Returnează prima expresie NOT NULL din lista de argumente;	COALESCE (NULL, NULL, 1, 2, NULL) = 1
UID, USER	întorc <i>ID</i> -ul, respectiv <i>username</i> -ul utilizatorului <i>ORACLE</i> curent;	SELECT USER FROM dual;
VSIZE(expr)	întoarce numărul de octeţi ai unei expresii de tip <i>DATE</i> , <i>NUMBER</i> sau <i>VARCHAR2;</i>	SELECT VSIZE(salary) FROM employees WHERE employee_id=200;

Utilizarea funcției **DECODE** este echivalentă cu utilizarea clauzei **CASE** (într-o comandă SQL). O formă a acestei clauze este:

CASE expr WHEN expr_1 THEN valoare_1 [WHEN expr_2 THEN valoare_2 WHEN expr_n THEN valoare_n] [ELSE valoare] END	În funcţie de valoarea expresiei <i>expr</i> returnează <i>valoare_i</i> corespunzătoare primei clauze <i>WHEN THEN</i> pentru care <i>expr</i> = <i>expresie_i</i> ; dacă nu corespunde cu nici o clauză <i>WHEN</i> atunci returnează valoarea din <i>ELSE</i> . Nu se poate specifica <i>NULL</i> pentru toate valorile de returnat. Toate valorile trebuie să aibă acelaşi tip de date.
--	---

2. Funcțiile multiple-row (agregat) pot fi utilizate pentru a returna informația corespunzătoare fiecăruia dinte grupurile obținute în urma divizării liniilor tabelului cu ajutorul clauzei GROUP BY. Ele pot apărea în clauzele *SELECT*, *ORDER BY* și *HAVING*. *Server*-ul *Oracle* aplică aceste funcții fiecărui grup de linii și returnează un singur rezultat pentru fiecare mulțime.

Dintre funcţiile grup definite în sistemul *Oracle*, se pot enumera: *AVG*, *SUM*, *MAX*, *MIN*, *COUNT*, *STDDEV*, *VARIANCE* etc. Tipurile de date ale argumentelor funcţiilor grup pot fi *CHAR*, *VARCHAR2*, *NUMBER* sau *DATE*. Funcţiile *AVG*, *SUM*, *STDDEV* şi *VARIANCE* operează numai asupra valorilor numerice. Funcţiile *MAX* şi *MIN* pot opera asupra valorilor numerice, caracter sau dată calendaristică.

Toate funcțiile grup, cu excepția lui *COUNT(*)*, ignoră valorile *null*. *COUNT(expresie)* returnează numărul de linii pentru care expresia dată nu are valoarea *null*. Funcția *COUNT* returnează un număr mai mare sau egal cu zero și nu întoarce niciodată valoarea *null*.

Când este utilizată clauza *GROUP BY*, *server*-ul sortează implicit mulţimea rezultată în ordinea crescătoare a valorilor coloanelor după care se realizează gruparea.

III. [Exerciţii]

[Funcții pe șiruri de caractere]

1. Scrieți o cerere care are următorul rezultat pentru fiecare angajat:

SELECT CONCAT(STR1, STR2) ||' castiga '|| salary || ... "Salariu ideal" FROM employees;

- 2. Scrieţi o cerere prin care să se afişeze prenumele salariatului cu prima litera majusculă şi toate celelalte litere minuscule, numele acestuia cu majuscule şi lungimea numelui, pentru angajaţii al căror nume începe cu J sau M sau care au a treia literă din nume A. Rezultatul va fi ordonat descrescător după lungimea numelui. Se vor eticheta coloanele corespunzător. Se cer 2 soluţii (cu operatorul LIKE şi funcţia SUBSTR).
- 3. Să se afişeze, pentru angajaţii cu prenumele "Steven", **codul** şi **numele** acestora, precum şi **codul departamentului** în care lucrează. Căutarea trebuie să **nu** fie *case-sensitive*, iar eventualele *blank*-uri care preced sau urmează numelui trebuie ignorate.

SELECT ...
FROM ...
WHERE LTRIM(RTRIM(UPPER(first_name)))='STEVEN';

sau

SELECT ... FROM ...

WHERE TRIM(BOTH FROM UPPER(first_name))='STEVEN';

4. Să se afişeze pentru toţi angajaţii al căror nume se termină cu litera 'e', codul, numele, lungimea numelui şi poziţia din nume în care apare prima data litera 'A'. Utilizaţi *alias*-uri corespunzătoare pentru coloane.

[Funcții aritmetice]

5. Să se afişeze detalii despre salariații care au lucrat un **număr întreg de săptămâni** până la data curentă.

Obs: Soluția necesită rotunjirea diferenței celor două date calendaristice. De ce este necesar acest lucru?

- 6. Să se afişeze **codul salariatului**, **numele**, **salariul**, **salariul mărit cu 15%**, exprimat cu două zecimale **şi numărul de sute** al salariului nou rotunjit la 2 zecimale. Etichetaţi ultimele două coloane "Salariu nou", respectiv "Numar sute". Se vor lua în considerare salariaţii al căror salariu **nu este divizibil** cu 1000.
- 7. Să se listeze **numele** și **data angajării** salariaților **care câștigă comision**. Să se eticheteze coloanele "Nume angajat", "Data angajarii". Utilizați funcția *RPAD* pentru a determina ca data angajării să aibă lungimea de 20 de caractere.

[Funcții și operații cu date calendaristice]

- 8. Să se afişeze **data** (numele lunii, ziua, anul, ora, minutul si secunda) **de peste 30 zile**. SELECT TO_CHAR(SYSDATE+30, 'MONTH DD_HH24:MM:SS') "Data" FROM DUAL:
- Să se afişeze numărul de zile rămase până la sfârşitul anului.

10. a) Să se afișeze data de peste 12 ore.

SELECT TO_CHAR(SYSDATE+12/24, 'DD/MM HH24:MM:SS') "Data" FROM DUAL;

b) Să se afișeze data de peste 5 minute

Obs: Cât reprezintă 5 minute dintr-o zi?

11. Să se afișeze **numele** și **prenumele** angajatului (într-o singură coloană), **data angajării** și **data negocierii salariului**, care este prima zi de Luni după 6 luni de serviciu. Etichetați această coloană "Negociere".

```
SELECT concat(last_name, first_name), hire_date,

NEXT_DAY(ADD_MONTHS(....) "Negociere"

FROM employees;
```

12. Pentru fiecare angajat să se afişeze **numele** şi **numărul de luni** de la data angajării. Etichetaţi coloana "Luni lucrate". Să se ordoneze rezultatul după numărul de luni lucrate. Se va rotunji numărul de luni la cel mai apropiat număr întreg.

```
ORDER BY MONTHS_BETWEEN(SYSDATE, hire_date);
Sau
...
ORDER BY "Luni lucrate";
Sau
...
ORDER BY 2;
```

Obs: În clauza ORDER BY, precizarea criteriului de ordonare se poate realiza şi prin indicarea alias-urilor coloanelor sau a poziţiilor acestora în clauza SELECT.

[Funcții diverse]

13. Să se afişeze **numele** angajaţilor şi **comisionul**. Dacă un angajat nu câştigă comision, să se scrie "Fara comision". Etichetaţi coloana "Comision".

```
SELECT ___, NVL(__, ___) ___
FROM ____;
```

14. Să se listeze **numele**, **salariul** și **comisionul** tuturor angajaților al căror venit lunar (salariu + valoare comision) depășește 10 000.

```
SELECT last_name, salary, commission_pct
FROM employees
WHERE salary+salary*nvl(commission_pct,0)>10000;
```

[Instrucţiunea CASE, comanda DECODE]

SELECT last_name, job_id, salary,

END "Salariu renegociat"

FROM employees;

15. Să se afişeze numele, codul functiei, salariul şi o coloana care să arate salariul după mărire. Se ştie că pentru IT_PROG are loc o mărire de 10%, pentru ST_CLERK 15%, iar pentru SA_REP o mărire de 20%. Pentru ceilalti angajati nu se acordă mărire. Să se denumească coloana "Salariu renegociat"

II. [Join]

Join-ul este operaţia de regăsire a datelor din două sau mai multe tabele, pe baza valorilor comune ale unor coloane. De obicei, aceste coloane reprezintă **cheia primară**, respectiv **cheia externă** a tabelelor.

Condiţia de *join* se poate scrie în clauza *WHERE* a instrucţiunii *SELECT*. Într-o instrucţiune *SELECT* care uneşte tabele prin **operaţia de** *join*, se recomandă ca numele coloanelor să fie precedate de numele sau alias-urile tabelelor pentru claritate şi pentru îmbunătăţirea timpului de acces la baza de date. Dacă acelaşi nume de coloană apare în mai mult de două tabele, atunci numele coloanei se prefixează **obligatoriu** cu numele sau *alias*-ul tabelului corespunzător. Pentru a realiza un *join* între n tabele, va fi nevoie de cel puţin n-1 condiţii de *join*.

<u>Inner join</u> (equijoin, join simplu) – corespunde situației în care valorile de pe coloanele ce apar în condiția de join trebuie să fie egale. (returnează toate randurile din mai multe tabele – din tabelele specificate in condiția de join – în care condiția de join este îndeplinită).

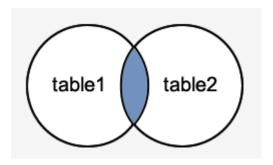
Structură:

SELECT columns

FROM table1

INNER JOIN table2

ON table1.column = table2.column;

După cum se observă, INNER JOIN returnează rândurile (rows) pentru care condiția de join este îndeplinită.

[Exercitii Join]

- 16. Să se afișeze **codul** și **numele departamentului** pentru toți angajații.
 - I. Condiția de Join este scrisă în clauza WHERE a instrucțiunii SELECT

select employee_id, department_name from employees e, departments d where e.department_id = d.department_id;

II. Condiția de Join este scrisă în FROM

Utilizăm ON:

select employee_id, department_name from employees e join departments d on (e.department_id = d.department_id);

Utilizăm USING – atunci când avem coloane cu același nume:

select employee_id,department_name from employees e join departments d using(department_id);

Ce observați având în vedere numărul de rânduri returnate?

Obs: Am realizat operația de join între tabelele **employees** și **departments**, pe baza coloanei comune **department_id**. Observați utilizarea *alias*-urilor. Ce se întâmplă dacă eliminăm condiția de *join*?

Obs: Numele sau *alias*-urile tabelelor sunt obligatorii în dreptul coloanelor care au acelaşi nume în mai multe tabele. Altfel, nu sunt necesare dar este recomandată utilizarea lor pentru o mai bună claritate a cererii.

- 17. Să se listeze codurile și denumirile job-urilor care există în departamentul 30.
- 18. Să se afișeze **numele angajatului**, **numele departamentului** și **id-ul locației** pentru toți angajații care câștigă comision.

SELECT	_,	,		
FROM	_,			
WHERE	AND	commission	pct	

- 19. Să se afișeze **numele**, **titlul job-ului** și **denumirea departamentului** pentru toți angajații care lucrează în Oxford.
- 20. Să se afişeze **codul angajatului** şi **numele** acestuia, împreună cu **numele** şi **codul şefului** său direct. Se vor eticheta coloanele Ang#, Angajat, Mgr#, Manager.

SELECT ang.employee_id Ang#, ang.last_name Angajat, sef.employee_id Mgr#, sef.last_name Manager FROM employees ang, employees sef WHERE ang.manager_id = sef.employee_id;

Obs: Am realizat operația de self-join (inner join al tabelului cu el însuși).

- 21. Să se modifice cererea anterioară pentru a afișa toţi salariaţii, inclusiv cei care nu au şef.
- 22. Scrieţi o cerere care afişează numele angajatului, codul departamentului în care acesta lucrează şi numele colegilor săi de departament. Se vor eticheta coloanele corespunzător.
- 23. Creaţi o cerere prin care să se afişeze numele, codul job-ului, titlul job-ului, numele departamentului şi salariul angajaţilor. Se vor include şi angajaţii al căror departament nu este cunoscut.
- 24. Să se afișeze **numele** și **data angajării** pentru salariații care au fost angajați după *Gates*. ...

 WHERE INITCAP(gates.last_name)= 'Gates' AND e.hire_date > gates.hire_date;
- 25. Să se afișeze **numele** salariatului și **data angajării** împreună cu **numele** și **data angajării şefului direct** pentru salariații care au fost angajați **înaintea** șefilor lor. Se vor eticheta coloanele Angajat, Data_ang, Manager si Data_mgr.

WHERE ang.manager_id = m.employee_id AND ang.hire_date < m.hire_date;